SISÄLLYS

TERVEHDYS OPETTAJA ... 7

IDIS-KIRJOJEN IDEA ... 8

NÄIN OTAT IDIKSEN KÄYTTÖÖN ... 9

Kirjan rakenne ja osat ... 9

Idis-vuosikello ja ilmiöt ... 9
Tarkistuslista ... 10
Ilmiöjaksoaukeamat ... 11
Ideointi ... 12
Suunnittelu ... 12
Dokumentointi ... 12

Ota nämä asiat huomioon ... 13

Aloita opetuksen suunnittelu oppilaslähtöisesti ... 13

LÄHTEET ... 14

IDIS-VUOSIKELLO 5–6 · LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN TAVOITTEET ... 15

5. LUOKKA ... 19

Tarkistuslista ... 20

Ilmiöjaksoaukeamat

Ilmiö 1: Minä ja toimiva arki yhteisössä ... 56
Ideointi ... 58
Suunnittelu ... 60
Dokumentointi ... 64

Ilmiö 2: Minä ja kulttuuri ... 66
Ideointi ... 68
Suunnittelu ... 70
Dokumentointi ... 74

Ilmiö 3: Minä, media ja yhteiskunta ... 76
Ideointi ... 78
Suunnittelu ... 80
Dokumentointi ... 86

Ilmiö 4: Minä tutkin ja toimin ... 88
Ideointi ... 90
Suunnittelu ... 92
Dokumentointi ... 96

6. LUOKKA 99

Tarkistuslista 100

Ilmiöjaksoaukeamat

Ilmiö 1: Minä ja toimiva arki yhteisössä 138
Ideointi 140
Suunnittelu 142
Dokumentointi 146

Ilmiö 2: Minä ja kulttuuri 148
Ideointi 150
Suunnittelu 152
Dokumentointi 156

Ilmiö 3: Minä, media ja yhteiskunta 158
Ideointi 160
Suunnittelu 162
Dokumentointi 168

Ilmiö 4: Minä tutkin ja toimin 170
Ideointi 172
Suunnittelu 174
Dokumentointi 178

Liitteet 180

NÄYTESIVUT KIRJASTA © PS-KUSTANNUS & TEKIJÄT

IDIS-KIRJOJEN IDEA

Siitä lähtien kun uudet opetussuunnitelmat tulivat voimaan, koulujen ja esiopetusyksiköiden toimintakulttuuri on ollut muutoksessa. Tutkimuksen mukaan toimintakulttuurin kehittämisessä ja opetussuunnitelmien käyttöönotossa on tärkeää rohkaista yhteisön jäseniä yhteistyöhön ja osallistaa opettajia. Lisäksi tärkeäksi koetaan yhteistyötaidot, yhteiset tavoitteet, lukuvuosi- tai vuosisuunnitelmat sekä pedagoginen johtaminen ja opetussuunnitelmien vieminen käytäntöön. (Saarinen ym. 2019, 4, 88, 125–126.) Kehittämismyönteinen ilmapiiri auttaa saavuttamaan opetussuunnitelmien sisällölliset tavoitteet (Venäläinen ym. 2020, 3).

Idis-kirjojen ideana on tarjota väline opettajien väliselle yhteistyölle ja pedagogiselle johtamiselle. Opetussuunnitelman tavoitteet, sisällöt ja hyvän osaamisen kriteerit on Idiksissä jäsennelty selkeään, ymmärrettävään ja opettajaystävälliseen muotoon. Materiaalista hahmottuvat konkreettisesti lapsen oppimisen, osaamisen ja taitojen polut vuosiluokalta toiselle. Kirjat ohjaavat yhteisöä yhteisten tavoitteiden ja yhteissuunnittelun äärelle. Lisäksi Idiksien ympärillä käytävien yhteisten keskustelujen ansiosta yhteisöt voivat kehittää yhtenäistä toimintakulttuuria esiopetuksesta perusopetuksen kuudennelle luokalle asti.

Käytännön työelämästä kantautuu opettajien kertomuksia työn vaativuudesta, kiireestä ja opetussuunnitelman toteuttamisen haasteellisuudesta. Tätä tunnetta tukevat myös tutkimustulokset. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tutkimuksen (Venäläinen ym. 2020, 4) mukaan opetussuunnitelmien sisällöllisten tavoitteiden saavuttamista esiopetusyksiköissä ja kouluissa estävät kiire, vähäinen yhteinen keskustelu sekä opetussuunnitelmien abstraktit ja idealistiset tavoitteet. Lisäksi opetussuunnitelma koetaan liian laajaksi, vaikeaselkoiseksi ja monimutkaiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen ja oppiainejakoisuuden yhdistäminen on osoittautunut haasteelliseksi perusopetuksen kehittämisessä. Kokonaisuuden syvällisempi hallinta vaatisi lisää opettajien yhteistä keskustelua ja hyvien käytänteiden jakamista. Opettajat kokevat, että valmisteluun ja suunnitteluun ei ole varattu riittävästi aikaa. Tämä aiheuttaa kiireen tunteen. On todettu, että työn hektisyys heikentää henkilöstön uudistamis- ja kehittämismotivaatiota. (Saarinen ym. 2019, 4–5, 94; Venäläinen ym. 2020, 4–6.) Organisaatiopsykologi Pekka Järvinen (2001) peräänkuuluttaa toimivan työyhteisön mallissaan työn perustehtävän kirkastamista. Työntekijöiden tulee tietää, mitä heiltä odotetaan ja mitä heidän tulee saada aikaan. Selkeyttämällä työn tavoitteita voidaan tukea työyhteisön toimivuutta, yhteisen toimintakulttuurin kehittämistä ja työmotivaatiota. (Järvinen 2001, 27–38.)

Idis-kirjojen tavoitteena on selkeyttää opetussuunnitelman sisältöä ja tuoda se lähemmäksi käytännön opetusarkea. Idis-kirjat ovat opettajan työväline, joka kirkastaa opetustyön tavoitteita ja tekee näkyväksi sekä oppiaineiden väliset että oppiaineiden ja laaja-alaisen osaamisen väliset yhteydet. Tarkoituksena on, että Idisten avulla opetustyön suunnittelu onnistuu helpommin. Idikset luovat pohjan opettajien väliselle yhteiselle keskustelulle ja ohjaavat suoraan konkreettisen ideoinnin äärelle. Parhaimmillaan Idikset innostavat onnistumisiin ja tuovat motivaatiota työn kehittämiseen.

Opetuksen järjestäjä voi tukea opettajan hyvinvointia ja työssä jaksamista eri tavoin. Kiirettä ja kiireen tuntua voi lievittää resursoinnilla, työn organisoinnilla, ajankäytön suunnittelulla ja yhteistyöllä. (Venäläinen ym. 2020, 4–6.) Kaiken kehittämisen ja opetuksen suunnittelun keskellä opettajien hyvinvoinnista on pidettävä huolta. Idikset tukevat ja vahvistavat opettajien tunnetta omasta osaamisesta ja työn hallittavuudesta, siitä, että omaa työtä pystyy hallitsemaan. Tämä tunne on keskeinen tekijä motivaation, itseohjautuvuuden ja voimautumisen vahvistamisessa. Myös itsenäisyys, yhteisöön liittyminen, auttaminen ja autetuksi tuleminen, toiveikkuus sekä työn tuoma kokemus työn merkityksellisyydestä helpottavat opettajan työtä. (Mm. Deci & Ryan 2000, Martela 2014, Isokorpi 2013.)

Idis-kirjat rohkaisevat valitsemaan oppimateriaaleja oppimiskokonaisuuksien tavoitteiden mukaisesti sekä rajaamaan opetuksen sisältöjä ja siten myös työtä. Idikset ohjaavat opettajia yhteistyöhön, yhteisiin keskusteluihin ja innostavaan ideointiin. Tämä tukee yhteisöön liittymisen ja auttamisen tarpeita. Tällä tavalla työmotivaatio virittyy ja toiveikkuus sekä kokemus työn merkityksellisyydestä vahvistuu. Parhaimmillaan Idikset tukevat opettajien työssä jaksamista sekä myönteistä, merkityksellistä ja toiveikasta kokemusta työarjesta.

NÄIN OTAT IDIKSEN KÄYTTÖÖN

KIRJAN RAKENNE JA OSAT

Edessäsi on materiaali, joka jäsentelee opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöä lukuvuoden ajalle. Tämä kirja on suunnattu 5. ja 6. vuosiluokan opetukseen. Lisäksi saatavilla ovat omat työkirjat esiopetukseen ja alkuopetukseen sekä vuosiluokille 3–4.

IDIS-VUOSIKELLO JA ILMIÖT

Idis-vuosikello tiivistää laaja-alaisen osaamisen tavoitteet. Vuosiluokkien 3–6 yhteinen Idis-vuosikello on sivuilla 16–17.

Idis-vuosikello on jaettu neljään ilmiöön:

Ilmiöihin on koottu kaikki valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden (2014) sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) laaja-alaisen osaamisen tavoitteet. Jokainen ilmiö koostuu kahdesta osuudesta: minä-osuudesta ja vaihtuvasta teemasta.

Minä-osuus sisältää laaja-alaisen osaamisen tavoitteista henkilökohtaiseen kasvuun, kehitykseen, oppimiseen sekä tunne- ja vuorovaikutustaitoihin liittyvät teemat. Opetussuunnitelmien mukaan (EOPS 2014, 17–19, POPS 2014, 20–24) on tärkeää rohkaista lapsia arvostamaan itseään, tunnistamaan erityislaatuisuutensa, vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa. Minä-osuus toistuu jokaisessa ilmiössä hieman eri painotuksin. Oppimisen havainnointi, suunnittelu, ohjaus ja arviointi on huomioitu siten, että niihin liittyvät tavoitteet toistuvat jokaisen ilmiön minä-osuudessa.

Minä-osuuden lisäksi jokaisessa ilmiössä on *vaihtuva teema*. Lukuvuoden alussa ilmiönä on toimiva arki yhteisössä. Nimensä mukaisesti ajatuksena on, että ilmiön tavoitteiden kautta arki saadaan lukuvuoden alussa sujuvaksi yhteisössä ja lähiympäristössä. Lokakuun lopulla taas siirrytään tutkimaan ja tuottamaan monipuolisesti kulttuurin teemoja. Kevätlukukauden alkaessa sukelletaan ihmisenä olemisen, yhteiskunnan ja median aiheiden pariin. Ilmiö on ajateltu toteutuvan muita pidempänä kokonaisuutena, jolloin aikaa aiheiden käsittelyyn jää riittävästi. Lukuvuoden lopuksi tutkitaan ja toimitaan. Pienimuotoiset tiedonhankintatehtävät ohjaavat oppimista kohti kesää.

Lukuvuoden ilmiöt rakentuvat monipuolisesti laaja-alaisen osaamisen tavoitteista. Idis-vuosikellossa on ensin laaja-alaisen osaamisen numero (L1–L7) ja sen perässä lyhyesti osaamisen tavoite. Tummennetut tekstit ovat esiopetuksen ja koko alakoulun kattavia, yhteisiä laaja-alaisia tavoitteita. Ilman tummennusta olevat tekstit koskevat joko koko alakoulua tai vuosiluokkia 3–6. Muistin virkistykseksi opetussuunnitelmista tutut laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden otsikot on koottu vuosikellon oikeaan alareunaan.

Jotta laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat käytännön työssä, oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt on rytmitetty tukemaan laaja-alaista osaamista. Ajatuksena on, että mikäli rytmität opetuksesi ehdotetun rakenteen mukaan, lähes kaikki ilmiön laaja-alaisen osaamisen tavoitteet täyttyvät oppiaineiden kautta. Ilmiöihin on etsitty oppiaineista aina kyseiseen ilmiöön liittyvät tavoitteet ja sisällöt.

TARKISTUSLISTA

Tarkistuslistasta löydät opetussuunnitelman tavoitteet ja opetettavat sisällöt. Viidennen vuosiluokan tarkistuslista alkaa sivulta 20 ja kuudennen vuosiluokan sivulta 100.

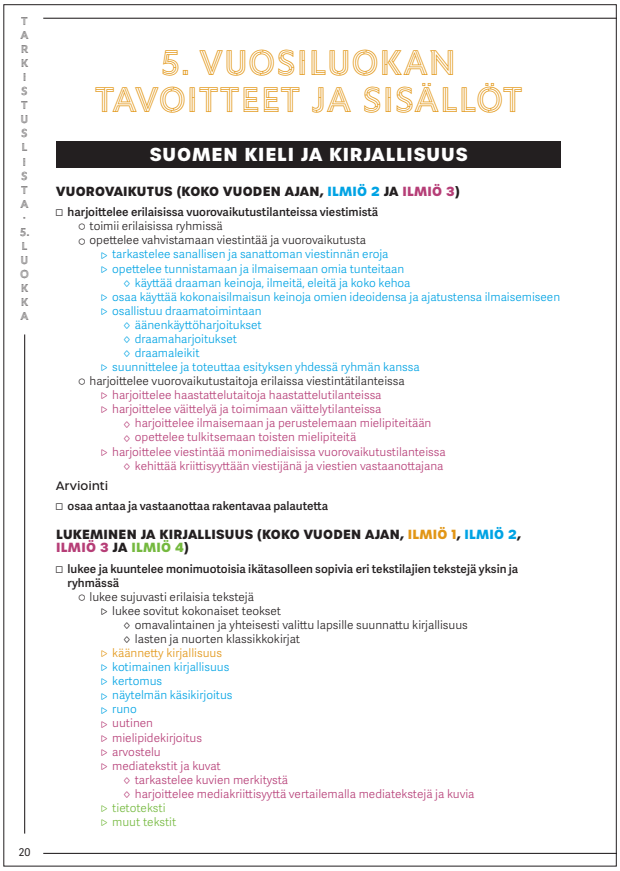

TARKISTUSLISTA · 5. LUOKKA

5. VUOSILUOKAN TAVOITTEET JA SISÄLLÖT

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

VUOROVAIKUTUS (KOKO VUODEN AJAN, ILMIÖ 2 JA ILMIÖ 3)

- **harjoittelee erilaisissa vuorovaikutustilanteissa viestimistä**
  - toimii erilaisissa ryhmissä
  - opettelee vahvistamaan viestintää ja vuorovaikutusta
    - tarkastelee sanallisen ja sanattoman viestinnän eroja
    - opettelee tunnistamaan ja ilmaisemaan omia tunteitaan
      - käyttää draaman keinoja, ilmeitä, eleitä ja koko kehoa
    - osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen
    - osallistuu draamatoimintaan
      - äänenkäyttöharjoitukset
      - draamaharjoitukset
      - draamaleikit
    - suunnittelee ja toteuttaa esityksen yhdessä ryhmän kanssa
  - harjoittelee vuorovaikutustaitoja erilaissa viestintätilanteissa
    - harjoittelee haastattelutaitoja haastattelutilanteissa
    - harjoittelee väittelyä ja toimimaan väittelytilanteissa
      - harjoittelee ilmaisemaan ja perustelemaan mielipiteitään
      - opettelee tulkitsemaan toisten mielipiteitä
    - harjoittelee viestintää monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa
      - kehittää kriittisyyttään viestijänä ja viestien vastaanottajana

Arviointi

- **osaa antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta**

LUKEMINEN JA KIRJALLISUUS (KOKO VUODEN AJAN, ILMIÖ 1, ILMIÖ 2, ILMIÖ 3 JA ILMIÖ 4)

- **lukee ja kuuntelee monimuotoisia ikätasolleen sopivia eri tekstilajien tekstejä yksin ja ryhmässä**
  - lukee sujuvasti erilaisia tekstejä
    - lukee sovitut kokonaiset teokset
      - omavalintainen ja yhteisesti valittu lapsille suunnattu kirjallisuus
      - lasten ja nuorten klassikkokirjat
    - käännetty kirjallisuus
    - kotimainen kirjallisuus
    - kertomus
    - näytelmän käsikirjoitus
    - runo
    - uutinen
    - mielipidekirjoitus
    - arvostelu
    - mediatekstit ja kuvat
      - tarkastelee kuvien merkitystä
      - harjoittelee mediakriittisyyttä vertailemalla mediatekstejä ja kuvia
    - tietoteksti
    - muut tekstit

20

Tarkistuslista on koostettu oppiaineittain. Kaikki oppiaineet on värikoodattu ilmiöittäin tavoitteiden ja sisältöjen osalta. Värikoodi viittaa tavoitteiden ja sisältöjen toteutusajankohtaan. Jos teksti on esimerkiksi painettu sinisellä, on tarkoituksena toteuttaa tavoitteet ja sisällöt sinisessä Minä ja kulttuuri -ilmiössä.

musta teksti = toteutuu koko vuoden ajan
keltainen teksti = toteutuu ilmiössä 1 **Minä ja toimiva arki yhteisössä**
sininen teksti = toteutuu ilmiössä 2 **Minä ja kulttuuri**
violetti teksti = toteutuu ilmiössä 3 **Minä, yhteiskunta ja media**
vihreä teksti = toteutuu ilmiössä 4 **Minä tutkin ja toimin**

Tarkistuslistassa oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt on jäsennelty opettajaystävällisesti. Esimerkiksi suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus on ryhmitelty samojen opetusta ohjaavien otsikoiden alle. Niitä ovat vuorovaikutus, lukeminen ja kirjallisuus, kirjoittaminen, kielitieto sekä kieli ja kulttuuri. Oppiaineiden tarkistuslistojen otsikoinnit ja jäsentely toistuvat vuosiluokasta toiseen samanlaisena. Tämä mahdollistaa oppiaineiden tavoitteiden ja sisältöjen vertailun eri vuosiluokkien välillä. Lisäksi otsikointi ja jäsentely auttavat eri oppiaineiden vertailua vuosiluokan sisällä (esim. suomen kieli ja kirjallisuus vs. suomi toisena kielenä ja kirjallisuus sekä evankelisluterilainen uskonto vs. elämänkatsomustieto).

ILMIÖJAKSOAUKEAMAT

ILMIÖJAKSOAUKEAMA · 5. LUOKKA

TOIMIVA ARKI YHTEISÖSSÄ

L2, L3 hyvä käytös
L3, L7 yhteiset säännöt, ryhmän toimintatavat, luottamus (3.–6. lk.)
L3 yhteinen hyvinvointi: siisteys, viihtyisyys, ilmapiiri (3.–6. lk.)
L3 ajanhallinta
L3 **turvallinen liikkuminen** itsenäisesti pyöräillen ja joukkoliikenteessä, turva- ja suojavälineet (koko alakoulu), turvallisuuteen liittyvät symbolit (3.–6. lk.)
L3 **vaaratilanteet ja niissä toiminen**
L3 yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaaminen (3.–6. lk.)
L4 rikas tekstiympäristö (lehdet, kirjat, pelit, elokuvat, musiikki, numeerinen informaatio)
L4 moninaisten, ikäkaudelle sopivien tekstien tulkinta, tuottaminen ja arviointi (koko alakoulu: lehdet, kirjat, pelit, elokuvat, musiikki, numeerinen informaatio)
L4 kriittinen lukutaito (3.–6. lk.)
L4, L5 haku- ja kirjastopalvelujen käyttö (3.–6. lk.)
L5 **terveelliset työskentelyasennot** ja sopivan pituiset työjaksot (koko alakoulu)
L6 vastuu omasta tekemisestä (koko alakoulu)
L6, L7 ryhmässä toiminen, yhteistyö
L7 osallisuus, vaikuttaminen, vastuunkanto, demokraattinen toiminta, päätöksenteko (oppilaskunta-, kerho- ja ympäristötoiminta)
L7 riitojen käsittely ja ratkaisujen etsiminen (3.–6. lk.)
L7 kestävä kehitys ja tulevaisuus: omat teot myönteisten muutosten puolesta

MINÄ

L1 oman oppimisen ja edistymisen havaitseminen
L1 opintoihin liittyvät valinnat: opiskelun tavoitteet (koko alakoulu), työtavat ja säännöllisyys (3.–6. lk.)
L1, L6 vahvuuksien ja kehittämistarpeiden (3.–6. lk.) **tunnistaminen**
L1 oivaltaminen
L1 oppimisprosessin havaitseminen: suunnittelu, tavoitteet, työskentelyn ja edistymisen arviointi (koko alakoulu)
L1 ongelmanratkaisutehtävät ja päättelytehtävät (3.–6. lk.)
L2, L3, L6 myönteinen vuorovaikutus, yhteistyö, sosiaaliset taidot (3.–6. lk.)
L2, L4, L5 monipuoliset itsensä ilmaisun tavat
L5 tekstin tuottaminen ja käsittely
L5 vuorovaikutus tieto- ja viestintäteknologian välityksellä
L5 tieto- ja viestintäteknologia tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa (3.–6. lk.)
L6 järjestelmällinen, pitkäjänteinen, sisukas työskentely, aloitteellisuus, yritteliäisyys (3.–6. lk.)
L6 toisten hyväksi toiminnen (3.–6. lk., kummitoiminta, vertaissovittelu, tukioppilastoiminta, yhteistyöhankkeet)

TOIMIVA ARKI YHTEISÖSSÄ 1

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

VUOROVAIKUTUS
- vuorovaikutustilanteissa viestiminen
- arviointi

LUKEMINEN JA KIRJALLISUUS
- monimuotoiset tekstit: käännetty kirjallisuus
- tekstien piirteet
- lukukokemuksien jakaminen
- luetun ymmärtäminen
- arviointi

KIRJOITTAMINEN
- käsinkirjoitus ja näppäintaidot
- tuottaminen: kuvaus
- tekstille tyypillisen kielen käyttäminen: kuvaava teksti
- kirjoittamisprosessi vaiheittain: pieni ja iso alkukirjain, yhdyssanat
- oikeinkirjoitus: isot ja pienet alkukirjain, lopetusmerkit, yhdyssanat
- arviointi

KIELITIETO
- sanojen sävy- ja merkityserot: synonyymit, kielikuvat
- sanojen merkitys ja muoto: nominit
- käsitteet: virke, lopetusmerkit, lause, lauseenjäsenet
- kielitiedon käsitteet puheessa

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

VUOROVAIKUTUS
- vuorovaikutusharjoitukset
- ilmaisuvaranto: tuottaa suullisia tekstejä, kertominen, kuvailu, keskustelu
- kuuntelu
- puhuminen
- sanalliset ja ei-sanalliset ilmaisun keinot
- sanavarasto
- arviointi

LUKEMINEN JA KIRJALLISUUS
- monimuotoiset tekstit: kaunokirjallisuus
- tekstilajien tuntemus
- lukukokemusten jakaminen
- luetun ymmärtäminen
- kirjasto
- arviointi

KIRJOITTAMINEN
- kirjoittaa käsin ja sähköisillä välineillä
- tuottaminen: kuvaileva teksti
- kirjoitusprosessi: tekstin tuottaminen kuvien pohjalta
- oikeinkirjoitus: kirjoitetun kielen normit
- arviointi

KIELITIETO
- sanavarasto
- merkitykset ja hierarkiat: sanat, synonyymit, sanonnat, sanaluokat
- kielen rakenteet: virkkeiden merkitys, lauseen pääjäsenet

Ahokangas, T.-P. & Kanto, J.: Idis 5–6. Opettajan oma työkirja (PS-kustannus 2020)

ILMIÖ 1: MINÄ JA TOIMIVA ARKI YHTEISÖSSÄ

MATEMATIIKKA

AJATTELUN TAIDOT, TYÖSKENTELY, LASKUJÄRJESTYS JA ONGELMANRATKAISU, LIKIARVOT

LUVUT JA LASKUTOIMITUKSET
- 0–1 000 000, kymmenjärjestelmä
- kertominen 10:llä ja 100:lla, kymmenes- ja sadasosat, muunnokset
- negatiiviset ja positiiviset kokonaisluvut

YHTEEN- JA VÄHENNYSLASKU

KERTOLASKU
- kertotaulut 1–10

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO
- Raamatun keskeiset kertomukset
- Raamatun rakenne
- luterilaisuuden opit

YHTEISKUNTAOPPI*

LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY

VASTUULLINEN VAIKUTTAMINEN
- vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä toimiminen: demokraattinen päätöksenteko, vaikuttamisen pelisäännöt, toimintatavat ja keinot

LIIKUNTA

LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY

TAITOJEN HARJOITTELU
- liikkumistaidot
- välineenkäsittelytaidot
- fyysiset ominaisuudet: nopeus, kestävyys, testit ja mittaukset
- Move!-mittaus syyskuun loppuun mennessä
- huom. uinti

MUSIIKKI

LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY

MUSISOINTI JA TAITOJEN HARJOITTELU
- laulaminen
- musisointi: kehosoittimet, rytmisoittimet

YMPÄRISTÖOPPI

LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY

LÄHIYMPÄRISTÖ
- turvataidot
- luonnossa ja ympäristössä liikkuminen: jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet
- uusiutuvat ja uusiutumattomat luonnonvarat

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY

HYVÄ ELÄMÄ
- keskustelu- ja kuuntelutaidot
- eettiset periaatteet arjen tilanteissa: vapaus ja vastuu, valinnat, arvot

HISTORIA*

LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY

ESIHISTORIALLINEN AIKA JA SIVILISAATION SYNTY
- käsitellään: metsästys- ja pyyntikulttuurit, sivilisaation synty, maanviljelykulttuurin synty
- tapahtumien ajoittaminen: aikakausi Suomessa ja maailmalla, esihistoriallisen ja historiallisen ajan erot

KUVATAIDE

LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY

TAITOJEN HARJOITTELU
- värikontrastit, väriharmoniat, perspektiivit
- tekniikat, materiaalit: piirtäminen, maalaaminen

KÄSITYÖ

LÄHTÖKOHDAT JA TYÖSKENTELY

SUUNNITTELU, TAITOJEN HARJOITTELU, DOKUMENTOINTI JA ARVIOINTI
- huomioi vähintään yhdessä työssä kokonainen käsityön prosessi kaikkine työvaiheineen (suunnittelu, valmistaminen, dokumentointi, arviointi)

* katso tarkentavat ohjeet tarkistuslistasta s. 44 sekä historian ja yhteiskuntaopin liitteestä s. 180–186

Idis-kirjoissa laaja-alaisen oppimisen tavoitteet kietoutuvat oppiaineiden kanssa ilmiöjaksoiksi. Kullekin vuosiluokalle on neljä ilmiöjaksoa, jotka on numeroitu 1–4. Ilmiöjaksot on esitetty omilla aukeamillaan. Viidennen vuosiluokan ilmiöjaksoaukeamat alkavat sivuilta 56, 66, 76 ja 88 ja kuudennen vuosiluokan sivuilta 138, 148, 158 ja 170.

Ilmiöjaksot on suunniteltu toteutettavaksi numerojärjestyksessä, mutta opettaja tai yhteisö voi toteuttaa ne haluamassaan järjestyksessä. Tällöin on tärkeää sopia yhdessä jaksojen järjestyksestä. Kirjassa esitetyssä järjestyksessä toteutettuna ilmiöjaksot sisältävät lukuvuodelle tuttuja elementtejä. Näin Idis-kirjat tulevat osaksi opettajan työarkea ja tukevat lukuvuodesta toiseen samassa ajankohdassa käsiteltäviä sisältöjä. Tällaisia ovat esimerkiksi syyslukukauden alussa ryhmäyttämisen, liikenteen ja turvataitojen sisällöt sekä kevätlukukauden alussa käsiteltävä sanomalehtiviikko. Toivomme, että ratkaisumme avulla Idis-kirjojen käyttöönotto olisi opettajille mahdollisimman luontevaa.

Ilmiöjaksoaukeamat esittelevät opetettavat sisällöt lyhyesti avainsanojen avulla oppiaineittain. Avainsanat mahdollistavat oppiaineiden sisältöjen kevyen vertailun. Näin havaitset helposti myös oppiaineiden väliset yhteydet suoraan ilmiöjaksoaukeamalta. Lisäksi avainsanat viittaavat oppiaineiden tarkempiin tavoitteisiin ja sisältöihin, jotka löydät tarkistuslistasta.

TIIA-PAULIINA AHOKANGAS – JOHANNA KANTO: IDIS 5–6 - OPETTAJAN OMA TYÖKIRJA
NÄYTESIVUT KIRJASTA © PS-KUSTANNUS & TEKIJÄT

IDEOINTI

Ilmiökokonaisuuteen kuuluu ideointisivuja. Ne tukevat opetuksen suunnittelua. Näille sivuille voit kirjata esimerkiksi opetuskokonaisuuksiin liittyviä ideoitasi, www-sivujen osoitteita, materiaalien nimiä, kirjallisuutta ja muita tärkeitä asioita. Ideointisivut luovat pohjaa varsinaiselle suunnittelulle.

SUUNNITTELU

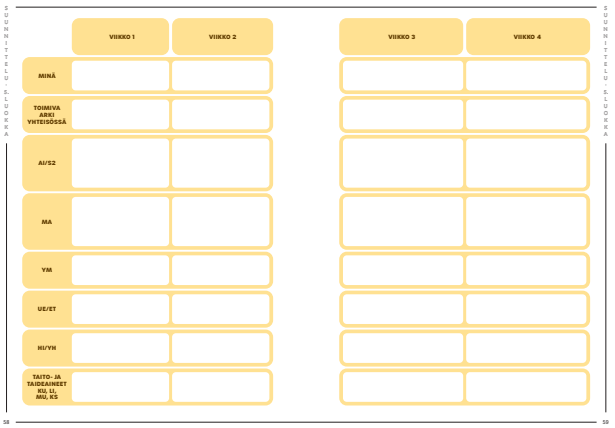

Jokaiseen ilmiökokonaisuuteen kuuluu suunnitelmasivuja, joihin voit suunnitella omaa työtäsi. Suunnitelma-aukeaman yläosassa on ruudut sekä ilmiön laaja-alaisen osaamisen minä-osuudelle että teemaosuudelle. Näihin ruutuihin voit kirjoittaa Idis-vuosikellosta (s. 16–17) valitsemasi laaja-alaisen osaamisen tavoitteet suunnittelun kohteena olevalle viikolle. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden alle kirjataan oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä, jotka tukevat valitsemiasi laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Oppiaineiden kokonaisuutta voit tarkastella niin ilmiöjaksoaukeamilta kuin myös vuosiluokan tarkistuslistasta. Käytä tarkistuslistaa apunasi ja tee listan alkuun merkintä, kun olet ottanut listan kohdan suunnitelmaasi. Käyttämällä suunnitelmasivuja esitellyllä tavalla saat luotua oppimisesta kokonaisvaltaista ja ilmiöihin pohjautuvaa.

DOKUMENTOINTI

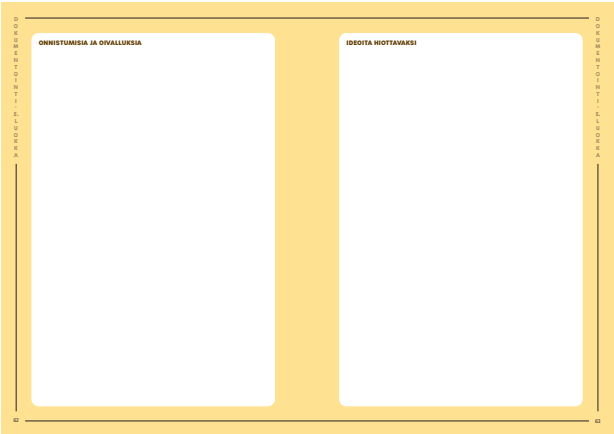

Ilmiökokonaisuuteen kuuluu myös dokumentointisivuja. Näille sivuille voit kirjata jakson aikaisia onnistumisia ja oivalluksia, jaksossa toteutettuja ideoita ja hyväksi havaittuja toimintatapoja, liimata kuvia tehdyistä töistä sekä jatkojalostaa ideoitasi tulevia vuosia varten.

TIIA-PAULIINA AHOKANGAS – JOHANNA KANTO: IDIS 5–6 - OPETTAJAN OMA TYÖKIRJA
NÄYTESIVUT KIRJASTA © PS-KUSTANNUS & TEKIJÄT